

УДК 354:37.088.2

Загальна класифікація нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу вищих навчальних закладів

С.А. МОРОЗ

Національний університет цивільного захисту України, м. Харків, Україна,
E-mail: ra_ekma@yahoo.com

Авторське резюме

В статті обґрунтовано необхідність класифікації нормативно-правових актів, зміст яких пов'язано з практикою державного управління розвитком трудового потенціалу вищих навчальних закладів. Стаття містить результати аналізу та узагальнення щодо категоріального змісту таких дефініцій, як «класифікація» та «нормативно-правовий акт». В основу організації наукового дослідження було покладено існування в межах наукової думки підходів щодо розподілу нормативно-правових актів за окремими класифікаційними групами.

Запропоновано в статті авторський підхід до класифікації нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу вищих навчальних закладів з виокремленням основних класифікаційних груп за такими основними напрямками свого групування: за сферою впливу; за змістом структури освіти; за об'єктною спрямованістю; за суб'єктами управлінського впливу; за інституціональною спрямованістю; за учасниками навчально-виховного процесу; за напрямками діяльності ВНЗ; за суб'єктами нормотворення та рівнем інституалізації норм органами публічного управління; за характером волевиявлення суб'єктів публічного управління; за контекстом впливу на систему та структуру трудового потенціалу ВНЗ. Крім того, в статті висвітлено авторську точку зору щодо розбудови класифікаційної схеми групування нормативно-правових актів та визначено зв'язок класифікаційних груп відповідно до рівня прояву управлінської ієрархії суб'єктів державного управління.

Стаття містить висновки щодо наявності ознак фасетності запропонованої класифікації, а також відкритості її змісту для подальшого вдосконалення у межах розвитку нормативно-правового механізму державного управління процесами формування та використання трудового потенціалу вищих навчальних закладів. У якості одного з основних результатів наукового пошуку подається обґрунтування рівнів державно-управлінського впливу, а відповідно і компетенції суб'єктів владних відносин щодо розвитку трудового потенціалу вищих навчальних закладів.

Ключові слова: класифікація нормативно-правових актів; вища освіта; державне управління розвитком трудового потенціалу; система освіти; рівні управлінської ієрархії; нормативно-правовий механізм державного управління; компетенція суб'єктів владних відносин.

General classification of regulations on public administration of labor potential development of higher education institutions

S.A. MOROZ

National university of civil protection of Ukraine, Kharkiv, Ukraine,
E-mail: ra_ekma@yahoo.com

Abstract

The necessity of regulations' classification was grounded in the article, the content of which is related to the practice of public administration of labor potential development of higher educational institutions. The article contains an analysis and synthesis on categorical content of such definitions as «classification» and «legal act». The scientific research organization was based on the existing scientific thought of distribution of regulations

© С.А. Мороз, 2015

for certain classification groups. In the article the author's approach on the classification of regulations on public administration of development of labor potential of higher education institutions forms the basic classification groups in the following areas of their grouping: the sphere of influence; the content of the educational system; for object orientation; the subjects of management influence; by institutional orientation; the participants of the educational process; the direction of the university; the subjects of law-making and the level of institutionalization of norms of public administration; the nature of the will of the subjects of public administration; Contextual impact on the system and the structure of the labor potential of universities. In addition, the article the author's views on building classification scheme grouping regulations and defined communication classification groups according to the level of display management hierarchy administrators.

The article concludes the evidence of the variability of proposed classification and openness of its content for further improvement within the development of the regulatory mechanism of public administration processes of formation and use of labor potential of higher education institutions. As one of the main results of scientific research, there was submitted justification of public-administrative levels of exposure, and therefore the competence of government relations for the development of labor potential of higher educational establishments.

Keywords: classification of regulations; higher education; public administration of labor potential development; education system; levels of management hierarchy; regulatory mechanism of government; competence of subjects of government relations.

Постановка проблеми. Проблематика класифікації нормативно-правових актів щодо державного управління окремими галузями народного господарства не є принципово новим напрямом в організації наукових досліджень. Розбудова наукового пошуку щодо змісту та особливостей прояву більшості з предметів державно-управлінської науки тісно пов'язана з необхідністю розуміння сутності інституціональних умов їх функціонування та розвитку. Узгодженість напрямів розв'язання наукових завдань, так само як і вирішення науково-прикладних проблем, особливо в контексті практичної площини прояву знань галузі науки «Державне управління», потребує розуміння дослідником змісту та ролі нормативно-правового забезпечення у процесі пошуку ефективних і результативних механізмів досягнення державою цілей суспільного розвитку. На значущість нормативно-правового забезпечення для практики державного управління вказує факт включення відповідної проблематики до обґрунтування механізмів реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», адже без опрацювання та прийняття відповідних до змісту напрямів вирішення проблем суспільного розвитку нормативно-правових актів, не уявляється можливим виконання державою власних зобов'язань у межах суспільного договору між владою, бізнесом та громадянським суспільством [6]. Отже, з'ясування компетенції нормативно право-

вого поля щодо предмета наукового пошуку є не лише дієвим інструментом наукового пізнання, але й вкрай необхідним напрямом в організації наукового дослідження у межах визначеної проблематики.

В контексті порушеної проблематики питання класифікації нормативно-правових актів, зміст яких визначає інституціональне підґрунтя щодо розвитку об'єкта та предмету наукового дослідження, може бути розглянуто на рівні пріоритетного, адже саме за допомогою «упорядкування або розподілу документів за класами з метою відображення відносин між ними і створення класифікаційної схеми» [2, с. 94] можуть бути упорядковані відповідні явища та предмети. На думку К.І. Рудельсон, саме класифікація сприяє розумінню місця та ролі предметів у межах об'єктивного світу, а також забезпечує виявлення існуючих зв'язків та закономірностей між ними [4, с. 29]. Незважаючи на той факт, що метод класифікації набув значного поширення серед більшості з напрямів наукового знання, його використання у межах державно-управлінської науки все ще залишається порівняно обмеженим.

Аналіз досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Нормативно-правове забезпечення тієї чи іншої сфери діяльності суспільства та держави, безумовно, не є прерогативою державно-управлінської науки, адже питання норм та права мають безпосереднє

відношення, перш за все, до компетенції юридичних наук, саме у межах яких, відповідна проблематика набуває свого найбільш потужного розвитку. Проблематика нормативно-правового забезпечення функціонування держави та її органів влади знайшла своє відображення у роботах Є.І. Бородіна, С.Д. Дубенко, В.А. Ільяшенко, Ю.В. Ковбасюка, О.Д. Лазор, В.Я. Малиновського, І.М. Мищака, Н.Р. Нижник, О.Ю. Оболенського, С.М. Серьогіна, Л.М. Тимченко, В.В. Цветкова та багатьох інших дослідників. Переважна більшість з наукових доробок вищезгаданих учених була присвячена розв'язанню науково-методологічних та загальнотеоретичних проблем державного управління і регулювання, а також вирішенню питань нормативно-правового забезпечення процесів реалізації завдань та функцій органами публічної влади.

Питання нормативно-правового забезпечення державного управління освітою, у тому чи іншому контексті прояву її складного та багатогранного змісту, була розглянута у роботах Д.І. Дзвінчука (нормативно-правове забезпечення розвитку освіти); С.М. Домбровської (інституціональне забезпечення державного регулювання в сфері вищої освіти); І.П. Лопушинського (інституціональні умови формування та реалізації державної мовної політики в галузі освіти), В.І. Лугового (інституціональні основи державного управління системою освіти та її основними елементами), А.О. Монаєнка (правове регулювання видатків на освіту та науку), В.М. Огаренка (нормативно-правове забезпечення розвитку ВНЗ), В.М. Олуйка (нормативно-правове забезпечення кадрових процесів у державному управлінні), А.П. Рачинського (інституційно-правові засади підготовки й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів) та багатьох інших учених. Незважаючи на порівняно достатню увагу до проблематики нормативно-правового забезпечення державного управління освітою з боку представників наукової громадськості, окремі питання, особливо в контексті їх деталізації у межах визначених напрямів наукового пошуку, потребують додаткових наукових досліджень.

Мета дослідження. Сформулювати концептуальні узагальнення щодо змісту підходів до класифікації нормативно-правових актів державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих на-

укових результатів. Проблематика аналізу нормативно-правових актів, зміст яких тим чи іншим чином пов'язаний з питаннями формування, використання та розвитку трудового потенціалу ВНЗ, є надзвичайно складною за своїм змістом та багатогранною за напрямками прояву.

По-перше, у межах вітчизняної наукової думки, так само як і в межах наукової думки багатьох інших країн, бракує результатів наукових пошуків, зміст яких пов'язаний з дослідженням нормативно-правового підґрунтя щодо управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ. Отже, науковий пошук за відповідним напрямом наукових досліджень є дещо ускладненим, адже саме через ознайомлення з існуючими науковими концепціями та результатами наукових напрацювань окремих учених, дослідник має можливість не лише з'ясувати зміст проблеми у загальному її вигляді та провести аналіз останніх публікацій, але й виокремити ту частину наукової проблеми, яка на цей час потребує першочергового вирішення.

По-друге, дослідження питання інституціонального забезпечення державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ пов'язано з визначенням переліку нормативно-правових актів, зміст яких впливає (визначає, коригує) на процеси формування, використання та розвитку трудових можливостей ВНЗ. Разом з тим, визначення переліку відповідних нормативно-правових актів, на нашу думку, є досить умовним, адже майже будь-яка інституціональна норма, зміст якої пов'язаний з визначенням умов функціонування та розвитку елементів структури освіти (дошкільна, загальна середня, позашкільна, професійно-технічна, вища та післядипломна освіта), тим чи іншим чином відбивається на системі трудового потенціалу ВНЗ. Крім того, непрофільні з точки зору сфери освіти нормативно-правові акти, також мають вплив на систему трудових можливостей ВНЗ, що безумовно ускладнює опрацювання відповідної класифікації.

По-третє, у межах нечисленних та порівняно опосередкованих відносно визначеного нами предмета наукового пошуку досліджень, відсутня будь-яка класифікація інституціональних норм відповідного змістовного спрямування, що, у свою чергу, також є причиною ускладнень у межах аналізу змісту нормативно-правового підґрунтя щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ. Разом з тим,

майже будь-який предмет наукового пошуку у межах державно-управлінської науки може бути розглянутий крізь призму наведених вище науково-методологічних проблем. Складність опрацювання класифікації нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ, обумовлена не лише кількістю нормативно-правових актів, а в тому числі і принципово різними цілями їх прийняття та принципами реалізації. Крім того, система нормативно-правових актів відповідного предметного спрямування перебуває у постійній зміні свого змісту та структури, а отже, зв'язки між основними елементами системи не є статичними, що у свою чергу, також ускладнює «поділ множини об'єктів на підмножини за подібністю чи розбіжністю відповідно до прийнятих методів» [8, с. 14]. Нагадаємо, що зміст категорії «класифікація» (від лат. Classic – розряд, група) може бути поданий через систему структурування множини об'єктів відповідно до логіки їх взаємозв'язків у межах окремої групи. На переконання О.М. Томашевського, під класифікацією слід розуміти «умовне розбиття об'єктів на підмножини на основі їх характерних ознак з метою упорядкування і систематизації» [7, с. 22]. Автори академічного Тлумачного словника української мови визначають класифікацію як систему «розподілу предметів, явищ або понять на класи, групи тощо за спільними ознаками, властивостями. Класифікацією називається система розміщення предметів за класами на підставі схожості цих предметів у середині класу і їх відмінності від предметів інших класів» [1, с. 175]. У межах юридичної наукової думки класифікація розглядається як розподіл документів на класи за узагальненими ознаками споріднення та відмінності. Останнє визначення, з огляду на формулювання предмета нашого дослідження, можливо є найбільш вдалим.

Опрацювання будь-якої за своєю тематичною спрямованістю класифікації нормативно-правових актів, незалежно від мети розподілу документів за окремими класифікаційними групами та критеріїв їх групування, потребує розуміння предмету класифікації, а саме: змісту категорії «нормативно-правовий акт». На переконання О.Ф. Скакун, нормативно-правовий акт – це «офіційний акт-документ, ухвалений уповноваженими суб'єктами нормотворчості у визначеній формі і порядку, який встановлює (змінює, доповнює, скасовує) правові норми з метою регулювання суспільних від-

носин» [5, с.]. Законодавець у межах Проекту Закону про нормативно-правові акти дає таке тлумачення змісту категорії «нормативно-правовий акт» – «офіційний документ, прийнятий (виданий) уповноваженим на це суб'єктом у визначених законом формі та порядку, який встановлює норми права для неозначеного кола осіб і розрахований на неодноразове застосування» [3]. Відповідно до вищенаведених визначень категоріального змісту нормативно-правового акту, можемо констатувати, що будь-який офіційно виданий документ, прийняття якого відбулось у межах компетенції та встановленого порядку, може бути віднесено до різновиду нормативно-правового акту. Таким чином, суб'єктами нормотворення, у межах процесу державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ, можуть виступати як керівники ВНЗ (видання нормативно-правових актів у формі наказів і розпоряджень), на базовому рівні управлінської ієрархії, так і Верховна Рада України (прийняття законів, постанов, резолюцій, декларацій, звернень, заяв), на вищому рівні управлінської ієрархії. Кожин з суб'єктів реалізації функцій держави щодо формування, використання та розвитку трудового потенціалу ВНЗ має власну компетенцію у вирішенні відповідного кола питань та повноваження для її забезпечення.

Приймаючи до уваги той факт, що якісно розбудована класифікація зазвичай повинна відповідати таким основним вимогам, як: повнота охоплення всіх об'єктів множини класифікації; відмінність груп об'єктів; відсутність перетинів груп об'єктів; можливість включення нових груп об'єктів; лаконічність, чіткість і зрозумілість класифікаційних ознак; незмінність прийнятої класифікаційної ознаки на всіх рівнях класифікації [7, с. 23], спробуємо опрацювати авторську класифікацію нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ.

У досить спрощеному вигляді, нормативно-праві акти щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ, на нашу думку, можуть бути розділені на такі основні класифікаційні групи:

1. За сферою впливу (соціальна, економічна, політична сфери, у межах кожної з яких є ті нормативно-правові акти, зміст яких стосується питань формування, використання та розвитку трудового потенціалу ВНЗ. До цієї класифікаційної групи можуть бути включені такі Закони України: «Про Державний бюджет України на 2015 рік»,

«Про стимулювання розвитку регіонів», «Про пенсійне забезпечення», «Про інвестиційну діяльність» тощо. Безумовно, тут ми не можемо вести мову про наявність прямого зв'язку між так званою непрофільною, по відношенню до освітянської галузі, нормою та системою трудових можливостей ВНЗ. Зміст наведеної тези не стосується норм, які безпосередньо спрямовані на регулювання системи трудового потенціалу ВНЗ).

2. За змістом структури освіти (кожен елемент структури освіти (дошкільна, загальна середня, позашкільна тощо) має свою частку компетенції у процесі формування, використання та розвитку трудового потенціалу ВНЗ. До цієї класифікаційної групи можуть бути включені Закони України: «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», а також інші нормативно-правові акти, наприклад, Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів тощо.

3. За об'єктною спрямованістю класифікація нормативно-правових актів відповідно до їх зосередженості на тому чи іншому елементі системи трудового потенціалу ВНЗ або її структури. Наприклад, окремі норми регламентують правовий статус майна ВНЗ (Закон України «Про вищу освіту», Наказ Міністерства освіти і науки України «Примірний статут вищого навчального закладу» тощо), в той час як інші – спрямовані на умови здійснення трудової діяльності наукових та науково-педагогічних працівників (Постанови Кабінету Міністрів України: «Порядок формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів», «Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», «Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів»; Накази Міністерства освіти і науки: «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», «Типові штатні нормативи вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації» тощо)).

4. За суб'єктами управлінського впливу, до компетенції яких входять ті чи інші питання щодо регулювання відповідних об'єктів державного управління (центральної та місцеві органи державної влади; органи місцевого самоврядування; соціальні інститути суспільства; органи самоврядування

навчальних закладів тощо). Наведення розгорнутої деталізації змісту цього напрямку класифікації, принаймні у межах цієї публікації, не є доцільним, адже майже кожен з суб'єктів публічного управління, відповідно до визначеної компетенції, має право опрацьовувати та затверджувати норми щодо регулювання розвитком об'єкта управлінського впливу (закони, постанови, накази, рішення, розпорядження, рекомендації, листи тощо).

5. За інституціональною спрямованістю (Закон України «Про вищу освіту» (в частині визначення освітньо-кваліфікаційних рівнів та ступенів); Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Наказ Держспоживстандарту України «Класифікатор професій» тощо).

6. За учасниками навчально-виховного процесу (класифікація нормативно-правових актів відповідно до їх спрямованості на: учнів, студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, докторантів тощо; керівників закладів освіти та їх адміністрацію; педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників та спеціалістів; представників підприємств, установ, громадських організацій, які беруть участь у навчально-виховній роботі тощо) .

7. За напрямками діяльності ВНЗ (підготовка фахівців різних ступенів; підготовка та атестація наукових, науково-педагогічних кадрів (Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів»); науково-дослідна робота (Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»); спеціалізація, підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів (Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів»); культурно-освітня робота, методична та видавнича діяльність (Накази Міністерства освіти і науки України: «Положення про організацію навчального процесу у ВНЗ»; «Порядок надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтва Міністерства освіти і науки України; Рішення ВР НМЦ вищої освіти Міністерства освіти і науки України про затвердження методичних рекомендацій щодо структури, змісту та обсягу підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів тощо); фінансово-господарська

діяльність (Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок розміщення на поточних рахунках в банках державного сектора та використання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю»); виробничо-комерційна робота; здійснення зовнішніх зв'язків – Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність») тощо.

8. За суб'єктами нормотворення та рівнем інституалізації норм органами публічного управління (Верховна Рада України – закони; Президент України – укази; Кабінет Міністрів України – постанови; керівники міністерств і відомств – накази; місцеві ради – рішення; виконавчі комітети місцевих рад – рішення; керівники обласних і районних державних адміністрацій – накази; референдуми (все-

український та місцевий) – рішення).

9. За характером волевиявлення суб'єктів публічного управління (нормативно-правові акти, які встановлюють, змінюють або скасовують норми права) та територією охоплення (місцевий, регіональний та державний рівні).

10. За контекстом впливу на систему та структуру трудового потенціалу ВНЗ (прямий або опосередкований нормативно-правовий акт. До нормативно-правових актів прямого впливу можна віднести, перш за все, так звані профільні нормативно-правові акти (Накази Міністерства освіти і науки України: «Про затвердження Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів третього і четвертого рівнів акредитації»; «Умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2015 році» тощо. Нормативно-правові акти, які встановлюють норми опосередкованого впливу на розвиток трудового

Рисунок 1. Загальна класифікація нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу вищих навчальних закладів

потенціалу ВНЗ можуть бути представлені, наприклад, Законами України: «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»; Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» тощо).

Візуалізація наведеної класифікації у дещо спрощеному вигляді подана на рисунку 1.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Беручи до уваги вищенаведене можемо сформулювати такі висновки.

По-перше, наведена вище класифікація на досить умовному рівні може бути розглянута як фасетна. Умовність розгляду полягає у неможливості визнати зміст класифікаційних груп незалежним та таким, що у повному обсязі відповідає конкретним виразам визначених ознак. Кожна з визначених нами класифікаційних груп, у контексті розвитку своєї структури та змісту, може набути подальшої деталізації, а отже, запропонована нами класифікація нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ, потребує подальшого розвитку. Крім того, наведена вище класифікація не є досконалою і за своїм змістом, адже поза нашою увагою залишилися окремі напрями класифікації нормативно-правових актів. Наприклад, запропонований вище підхід не акцентує увагу на місці та ролі керівника ВНЗ або діяльності спеціалізованих учених рад у контексті їх впливу на систему трудового потенціалу ВНЗ. Разом з тим, хочемо звернути увагу, що запропонована класифікація є загальною як за колом охоплення відповідних напрямів групування, так і за обсягами розкриття змісту класифікаційних груп, а отже, не відображає частину напрямів щодо характеристики системи трудового потенціалу ВНЗ. Отже, у межах подальшого дослідження визначеного вище предмета наукового пошуку, ми плануємо зосередити увагу на більш детальному аналізі змісту нормативно-правового підґрунтя щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ.

По-друге, запропонована класифікація не вирішує у повному обсязі питань упорядкування нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ, але сприяє формуванню уявлення про особливості функціонування нормативно-правового механізму державного управління як за рівнем його

реалізації, так і з огляду на персоніфікацію суб'єктів та об'єктів державно-управлінського впливу. Запропонована нами розбудова класифікаційної схеми, за умови подальшого доопрацювання її змісту, може стати надійним підґрунтям для формування концептуальних підходів до вдосконалення механізмів державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ. Значущість наявності такого підґрунтя для державно-управлінської науки може бути пояснена крізь призму необхідності, з одного боку, упорядкування та узгодження існуючих норм відповідного предметно-об'єктного спрямування, а з іншого, отримання нових знань щодо співпорядкованості елементів поділу та їх функціональної участі у межах нормативно-правового механізму державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ.

По-третє, опрацьована вище класифікація нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ дозволяє виокремити рівні державно-управлінського впливу, а відповідно і компетенцію суб'єктів владних відносин, професійна діяльність яких пов'язана з реалізацією функцій держави, та з'ясувати зміст і спрямованість зв'язків між складовими елементами у межах відповідної структуризації. Крім того, розподіл нормативно-правових актів за умовними фасетними блоками сприяє формуванню підґрунтя для подальшого розгляду проблематики механізмів державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ, а саме – з'ясуванню умов їх ефективного функціонування у межах наявного інституціонального середовища та перспектив подальшого розвитку. Вищенаведені висновки не вичерпують проблематики класифікації нормативно-правових актів щодо державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ, а лише створюють підґрунтя для подальшого розгортання наукової дискусії. Серед перспективних напрямів в організації наукових досліджень слід виділити, перш за все, ті, зміст яких пов'язано з аналізом змісту окремих нормативно-правових актів у контексті їх значущості для вирішення питань розвитку трудових можливостей ВНЗ. Крім того, досить цікавим напрямом в організації наукових пошуків щодо порушеної проблематики може стати аналіз ефективності методів державного управління та регулювання в адмініструванні державою процесів формування, використання та розвитку трудового потенціалу ВНЗ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах (укладений кол. співробітників Інституту мовознавства АН УРСР під керівництвом І. Білодіда). – Київ: Наукова думка, 1970–1980. – Т. 4 (ред. Білодід І.К., Бурячок А.А.). – 1973. – 840 с.
2. Кушнарєнко Н.М. Документоведение: учебник / Кушнарєнко Н.М. – К.: Знання, 2006. – 459 с.
3. Проект Закону про нормативно-правові акти [електронний ресурс] / Законотворчість: законопроекти // Верховна Рада України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123
4. Рудельсон К.И. Современные документные классификации / Рудельсон К.И. – М.: Наука, 1973. – 267 с.
5. Скакун Ф.О. Теорія права та держави: підручник / Скакун Ф.О. – К.: Алерта, 2013. – 524 с.
6. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» / Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – №4. – С. 8–10
7. Томашевський О.М. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів: навч. посіб. / Томашевський О.М., Цегелик Г.Г., Вітер М.Б., Дубук В.І. – К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. – 296 с.
8. Федотова Г.Ю. Товарная номенклатура внешнеэкономической деятельности: ученик / Федотова Г.Ю. – СПб.: Троицкий мост, 2013. – 408 с.

REFERENCES:

1. Akademichnyj tlumachnyj slovnyk ukrains'koi movy (Academic Dictionary of Ukrainian language) v 11 tomakh (ukladenyj kol. spivrobitnykiv Instytutu movoznavstva AN URSR pid kerivnytstvom I. Bilodida). – Kyiv, 1973, 840 p.
2. Kushnarenko, N.M. Dokumentovedenie: uchebnik (Of Documents: tutorial). Kyiv, 2006, 459 p.
3. Proekt Zakonu pro normatyvno-pravovi akty (The draft law on normative legal acts), Verkhovna Rada Ukrainy. Regime to access: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123
4. Rudel'son, K.I. Sovremennye dokumentnye klassifikacii (Modern classification of Document). Moskva, 1973, 267 p.
5. Skakun, F.O. Teoriia prava ta derzhavy: pidruchnyk (Theory of Law and State: Textbook). Kyiv, 2013, 524 p.
6. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraine – 2020» (Sustainable Development Strategy «Ukraine – 2020»), Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 roku № 5/2015. Ofitsijnyj visnyk Ukrainy, 2015, no. 4, pp. 8–10.
7. Tomashevs'kyj, O.M. Informatsijni tekhnolohii ta modeliuvannia biznes-protsesiv: navch. posib. (Information technology and business process modeling: Tutorial). Kyiv, 2012, 296 p.
8. Fedotova, G.Ju. Tovarnaja nomenklatura vneshnejekonomicheskoi dejatel'nosti: uchenik (The commodity nomenclature of foreign economic activity: the textbook). Sankt-Peterburg, 2013, 408 p.

Мороз Світлана Анатоліївна - здобувач
Національний університет цивільного захисту України
Адреса: 61023, м. Харків, вул. Чернишевського, 94
E-mail: ra_ekma@yahoo.com

Moroz Svitlana Anatoliyivna – applicant
National university of civil protection of Ukraine
Address: 94, Chernishevsky Str., Kharkiv, 61023, Ukraine
E-mail: ra_ekma@yahoo.com